

EDRE JA TOLLO

MUHE JÕULUMELU

ERLE MÄGI

2022 Pärnu

Toimetaja: Heli Hallik

Illustraator: Jana Valge

Kujundaja ja küljendaja: Vallo Hallik

© Kõik õigused kaitstud

Teose sisu eest vastutab autor

ISBN: 978-9916-668-50-4

Trükk: MJ Konsult

Kirjastus Hea Tegu

www.fil.ee

SADA KIIRET PÄKAPIKKU

Rebasekutsikas Edre vähkreb oma pisikeses voodis peaaegu terve öö. Kord käpad padja all, siis jälle padja peal. Koheva sabaga on veel eriti keerulised lood. Nii kui kutsikas end vähegi liigutab, lehvib sabaots põrandale, kus pühib edasi-tagasi tolmurulle. Mis seal salata, tolmu Tollo tares ikka veidi leidub, kuna taat on vanemaks jäänud ja küürutades põrandat pesta pole enam sugugi lihtne.

Rebasekutsikas magab ikka veel, kuid on oma rahutu unega üles äratanud Tollo, kes võtab just vaevaks mõnusalt soojust voodist end välja ukerdada, et vaadata ega Edre ometi palavikku pole jäänud. Taat mäletab selgelt enda poisikesepõlveaega, kui nende pere lapsed natukenegi öösel magades liigutasid, oli ema krapsti laste voodite juures, et kontrollida ega pojad haigestunud pole. Tollo lapsepõlves ei olnud ravimeid veel nii rohkelt leiutatud nagu tänapäeval ning laste palavikku jäämist kardeti väga.

Taat Tollo astub aeglasel ja pisut lonkaval sammul rebasepoja tuppa. Aknast välja piiludes avaneb imeline vaatepilt: aeglaselt, justkui hõljudes, langeb maapinnale sadu lumehelbeid. Kokku lugeda on neid täiesti võimatu, sest niipea kui ühed helbed vaateväljast kaovad, on sajad uued kohe asemele sadanud ja nõnda tekibki maapinnale lumevaip. Täpsemalt jõululumevaip.

Edre aga rabeleb jätkuvalt ning rabelemisele on lisandunud ka pobisemine ehk unes rääkimine. Tollo tunneb end higistavat, sest ärevus hakkab taadis võimust võtma, sest ta on peaaegu kindel, et Edre on haigestunud kõrgesse palavikku ja sonib läbi une. Niipea kui ta tahab kutsika

6

laupa katsuda, et veenduda lõplikult palaviku olemasolus, kargab väike rebane püsti – erk ning virk, justkui oleks jääaugust välja hüpanud. Vanataat ei tea, kas nutta või naerda. Ühest küljest oleks nagu hea meel, et rebasepoiss nõnda krapsakas on, aga kummaliseks teeb olukorra tõsiasi, et kell on ju alles pool viis varahommikul ja ükski laps ei karga sel ajal energilisena voodist välja. Tavaliselt nähakse varajastel hommikutundidel veel kõige magusamaid unenägusid ning kuulda võib vaid norskamist.

Tollo mõtte peatas äkitselt alanud jutuvadin: „Minge ära, noh, kas te siis aru ei saa, et ma pole see, keda tahate püüda. Terve karjaga ühe väikese rebasekutsika kallal. See pole, pole, pole auuuus!“ Taadi ehmunud nägu võttis pisut rõõmsama ilme ning ta raputas vadistajat õrnalt käppadest, mille peale ärkas Edre lõpuks üles. Tollo uuris kutsikalt talle otse silma vaadates: „Tere hommikust, sõbrake, kellega sa siis unes maid ja puud jagasid?“ Rebane istus väsinult voodiserval, sabaots higiste käppade vahel, ise kähiseva häälega sõnu seades: „Vähemalt sada päkapikku ajasid mind kuskil padrikus taga, aga ma ei taibanud, kas nad tahtsid mulle midagi anda või hoopis mind kinni võtta. Ma muudkui jooksin ja lidusin, kuni lõpuks siia pessa jõudsin ...“ Tollo rahustab loomakest, et pole ta kuskil maratoni jooksmas käinud. Unenäod võivadki mõnikord segased olla. Päkapikke on tavaliselt ikka iga lapse ja kutsika jaoks vaid üks, kes jälgib vaikselt kui hoolikalt jõululaule ja -luuletusi õpitakse. Vastavalt sellele tuuakse sussidesse üllatusi. Edre ei lausu enam sõnakestki ja ainult nohiseb endamisi, et eile polnud tal küll aega jõululuuletuste õppimisega tegeleda.

Saab siis hiljem näha, kas päkapikk on väikest rebast üllatanud või mitte.

Edre silmakesed vajuvad taas kinni. Veel paar tundi kosutavat ilu-und ja päev täis jõuluoootust võib seejärel alata.

UNISTADES JÕULUKINGIST

Aeg on juba üpris hiline. Edre loeb igavusest päevi, millal ometi see päris jõulupäev kätte jõuab. Laisalt sirutades vaatab ta seinal rippuvat kalendrit, kus on kujutatud kolme põhjapõtra, kes veavad hõbedasel lumel saani, mille peal on suur kingikott. Rebasekutsikas mõtleb endamisi, et huvitav, kas selles kingikotis on sees ka tema jõulupakike? Kindlasti mitte ainult tema, vaid ka siilipoiste Keiro, Käiro ja Kuiro, arvatavasti jänkutüdruk Petu ning loomulikult Tollo jõulupakk samuti. Rebasepoiss unistab aina edasi ja mängib oma mõtetega, mis küll võiks nende pakikeste sees olla. Edre ajab end istukile, kratsib käpaga koonu ning üritab meenutada üht hästi tuulist ja vihmast novembri pühapäeva. Tollo korraldas lauamängude mängimise õhtu, mille kõige põnevam hetk polnud mitte see, kes mängu võidab, vaid hoopis üheskoos jõuluvanale kirjade kirjutamise aeg. See oli loomalastele meeldejääv üllatus. Vee-retati täringul viimaseid viskeid ning Edre sõpru ootas ees juba tuuline kodutee, kui taadike äkki muheledes ukse vahelt elutuppa piilus, käes pliatsikarp ning kaenlas paberirullid ümbrikena. Loomalapsed vaatasid üksteisele küsivalt otsa, et ega me ometi kauni käekirja võistlusele pole sattunud? Nutikas siilipoiss Kuiro näitas aga nimetissõrmega kalendri poole, kus kahe päeva pärast pidid vastu ilutsema hakkama needsamad kolm põhjapõtra ning pildi kohal oli suurte tähtedega sõna: JÕULUKUU. Kohe on kõigile selge, et nüüd saab oma kingisoovid paberile panna.

Edre ei suuda enam elevust varjata ja jookseb ummisjalu Tollo tuppa, kes on parajasti ühe kummiku otsimisega ametis. Rebasepoiss lausub lendab mööda kööki ja üle koridori, kuni lõpuks maandub millegi

pehme ning kõva peale samaaegselt. Taat haarab kahe käega peast kinni hüüdes: „Minu kummik! Kust sa leidsid? Kas käisid õhulennul minu kadunud jalavarjuga?“ Kutsikas tunneb end nüüd suurema süüdlasena kui kunagi varem ja üritab end välja vabandada, et huvi jõuluringituste vastu on nõnda suur ja tahtsin Sinuga, Tollo, seda põnevat tunnet jagada. Tark taadike muheleb habemesse ning vaatab Edret lahkem pilgul lausudes: „Sinu kärsitus teeb suisa nalja. Jõuludeni on veel mõne nädala jagu aega, aga kui sa juba täna, adventiajal, tahad kingitusi kohe kätte saada, jäävad jõulud poolikuks. Meil pole veel piparkoogitainastki varutud, rääkimata nende valmistamisest. Toad on kaunistamata, jõulupuu samuti veel metsas. Sinul, väike rebasenaaskel, tuleb hakata nüüd jõululuuletusi õppima ja mida rohkem sa neid õpid, seda lahkem on ka jõuluvana!“

Lõpuks võtab Tollo väikese Edre sülle ning sosistab kutsikale kõrva:

„Jõulutunne tuleb põue
tehes asju koos.

Lähme, kiirustame õue,
lund on täis me hoov.“

JÕULUKUUL HOOLIME ERITI

Tollo teeb juba hoolikalt hommikutoimetusi, kui äkitselt kostub väljast kergeid, kuid teravaid plakse. Taadike, kes on küll väga palju elus näinud ja kuulnud, ehmub seekord nii ära, et käterätt lendab käest otse pliidil podiseva kaerahelbepudru sisse. Tollo on nüüd püsti hädas ja ähmi täis hüüdes sõbrakest: „Edre, Edreke, kus sa mul nüüd ometigi oled? Olen suures segaduses!“

Rebasekutsikas on sel hetkel eriti helges meeleolus ja võtab taadi hüüdu mängleva kergusega, hüpates keksusammul köögi poole. Tema rõõmus meel on tingitud sellest, et Tollo lubas talle eelmisel õhtul hommikupudru peale kutsika lemmikmarju – metsmaasikaid. Mõistagi külmutatud olekus, sest kes siis jõulukuul paksu lume alt värskeid marju saab?! Taadike teab pajatada, et metsmaasikas on üks väheseid metsaande, mis sügavkülmikust väljavõetuna peaaegu täielikult oma ehtsa lõhna ja maitse säilitab.

Niipea kui väike rebane oma koonu pudrupotti pistab, ei suuda ta pettumust varjata: „Minu mäletamist mööda pidid täna hommikul pudru peal ikka marjad olema, mitte käterätt!“ Tolloke püüab end õiged sõnu otsides välja vabandada, et pisutki pettunud Edret taas keksusammul hüplema saada. Ta selgitab, et ärgu kutsikas nüüd vanamehega nõnda tõre olgu, ega siis meelega sellise lisandiga hommikusöök plaanis olnud. Seepeale pahvatavad mõlemad naerma ning Edre üritab olukorda päästa, tõmmates pudruse käteräti potist tasakesi välja ning hõisates Tollole, et sellest söögist saame kõhud korralikult täis, peaasi kui mõne marjakese ka nüüd pudru peale saaks. Kutsikas ei ole veel lausetki lõpetanud, kui taat on juba külmutatud metsmaasikatega platsis.

Vaevalt saadakse hommiksöögilauda istuda, kui jälle käib õues üks hele plaks. Taadike sügab kukalt, püüab midagi pingsalt meenutada ning on äkitselt justkui uuesti sündinud, öeldes Edrele kui kõiketeadja: „Pakane paugub. Täpselt samamoodi nagu varahommikul ning just nagu vanasti. Kui õues on miinuskraadid tõeliselt võimust võtnud, hakkab loodus nõnda trikitama. Eriti puud ning aiateibad, mis pakase käes plaksuvad ja naksuvad.“ Rebasepoisi nägu muutub äkki ääretult tõsiseks. Tema tuju langeb suisa nii nulli, et loomapoeg tõukab vaikselt aurava pudrukausi endast eemale. Tollo kergitab imestunult kulme, mille peale õnnetu Edre lausub: „Ära vaata mind sellise ehmunud näoga. Kas sa siis ei taipa, et minu parimad sõbrad metsas lõdisevad külmast ja võib olla, et isegi nälgivad. Liiatigi on jõulukuu – aitamise ja hoolimise aeg.“

Üheskoos astutakse ettevaatlikult järsust keldritrepist alla, kus pakitakse kokku porganditest, kaalikatest, kartulitest ning õuntest nii priske toidukott, et ainult kelguga jaksab väike Edre seda metsa vedada.

Õues on kõik hõbedane ja kuidagi muinasjutuline. Tollo saadab väikese rebasepoja teele parimate soovide ning kõige soojemate käpikutega. Heateod on üllad teod.

ÜLLATUSI TÄIS METSARETK

Metsa äärde jõudnuna hingeldab rebasekutsikas nagu taadike, kui on keldritrepist alla ja üles kõndinud ning siis avastanud, et mustasõstramoos ununes maha ja veelkord alla ning jälle üles astunud.

See retk pole Edrele kerge. Hirmu tekitab teadmine, et tee metsaelanike juurde on veel suures osas ees. Rebane vaatab selja taha ning ehmatub, märgates, et äsja sõidetud kelgurada on tiheda lumekatte all. Tuiskab. Kõrvus viliseb ja vihiseb tuul ning krõbe pakane on üle läinud tuisuks. Edrele meenub, et sellise loodusnähtuse eest hoiatas teda ka Tollo, kes ei soovitanud kutsikal enne puhata, kui esimene känd on käpaulatuses. Lumetuisus teelt eksida on paraku väga lihtne.

Rebane saputab ja raputab end hoogsalt, et lumelörtsist rasked helbed karvkatte külge ära ei jäätuks ning seega edasiliikumist ei raskendaks. Kõige suurem murekoht ei ole ei tuiske ega torm, vaid hoopis toit kelgul ja oh kurja, Edre hõõrub oma silmi, et veenduda, kas see on tõesti porgand, mis lumemõllus trallitab ja rebasele veel lustakalt lehvitab. Porgand lööb tantsu ning hõikab kutsikale, et nõnda lõbus pole peenramaal ega keldris iial olnud. Väike Edre seisatab hetkeks ja teeb seejärel ennastunustavalt ka paar tantsusammu, kuid tabab end kohe mõttelt, missugune kohustus teda külmal talvepäeval metsa on toonud. Tantsud jäägu Tollo taresse!

Samal ajal, kui rebane üritab teisi juurvilju vaos hoida, manitsedes, et aitab meile juba ühest pillerkaaritajast, kuuleb ta äkki selja taga kergetid ning kuidagi tuttavaid samme. Ei või olla – jänkutüdruk Petu keksib helisevat naeru lagistades hangelt hangele. Sõbrad naudivad äratundmisrõõmu naerdes ja trallitades, trotsides tuult ja tuisku.

Väike porgand on lennult väsinuna kelgul tagasi. Ilm muutub rahulikmaks ja olemine hakkab üha enam rõõmsamaid värve võtma. Energiliselt liigutakse metsale lähemale ja Petu, kes samal ajal siia-sinna hüppab, muudkui uurib Tollo tegemiste kohta. Edre vastab jänkutüdruku küsimustele pisut ninatargalt: „Sa peaksid ise taadile külla minema, korjad mõned käbid metsast külakostiks ja lähed. Muide, taadike just mõned päevad tagasi uuris, kas keegi talle kuusekäbisid saaks tuua, köögi lauale oleks jõulukaunistusi tarvis!“

Rebane tunneb ühtäkki, et kelgul, mida ta palehigis läbi pakase ja lumesaju vedas, pole enam grammigi raskust. Suur hirmujudin läbib väikese kutsika ihu ning välgukiirusel mõtleb ta näljastele metsloomadele, kes vist toidust ilma peavad jääma.

Äkki kuuleb Petu metsa sügavusest tuttavaid hääli – keegi justkui vilistaks, plaksutaks ja kilkaks ... Edre ei usu oma silmi nähes, et kogu metsarahvas, kes tema meelest peaks kohe näljast nõrkema, tantsib energiast pakatavalt kelgult kadunud õndsate õunte, priskete porgandite, kadedate kaalikate ja kohmakate kartulitega. Rebasekutsika koopanaaber, suur isarebane Ardo, hõikab üle puulatvade mehiselt ning kuuldavalt: „Jõulu ajal me sõpru ei söö ega tee seda loomulikult ka edaspidi. Meil kõigil on kõhud täis ja talvevarud ammuilma varutud. Ainus, millest me puudust tunneme, on veidi laulmist, tantsimist ning ühist jõulujuttude vestmist.“

Mets särab, heliseb ja rõkkab – saatjaks vaid täiskuu. Koos on vahva!

